

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Høringsuttalelse – fremtidig finansiering av NRK

Vi viser til høringsbrev av 2016-08-16 og rapporten fra det såkalte Rimmereid-utvalget.

1. Innledning

Norsk Redaktørforening (NR) har som formål å verne om redaktørinstituttet og den redaksjonelle uavhengighet og fremme og beskytte informasjons- og ytringsfriheten. Den redaksjonelle uavhengighet er i dag primært sikret gjennom prinsippene i Redaktørplakaten, som er en gjensidig og frivillig avtale mellom eierne (Mediebedriftenes Landsforening - MBL) og redaktørene (Norsk Redaktørforening - NR), samt gjennom lov om redaksjonell fridom i media.

For å sikre den frie journalistikken og den redaksjonelle uavhengigheten er det vesentlig at rammevilkårene for dette er til stede. Det handler ikke bare om det formelle regelverket knyttet til informasjons- og ytringsfriheten eller om redaktørens garanti for innblanding fra eiere eller myndigheter hva gjelder de redaksjonelle valg. Det handler også om at andre rammevilkår, blant annet de økonomiske, er innrettet slik at de støtter opp den journalistiske troverdigheten og redaktørens frie stilling.

Vi vil innledningsvis understreke at NRs høringsuttalelse – i tråd med det vi har oppfattet som Rimmereidutvalgets mandat – ikke tar for seg spørsmålet om *nivået* på NRKs aktiviteter og dermed finansieringsbehov. Vi berører heller ikke spørsmålet om NRKs forhold til andre aktører.

Vi vil konsentrere oss om første del av punkt 4 i mandatet, gjengitt på side 17 i rapporten:

”Vurdere i hvilken grad de ulike modellene ivaretar NRKs behov for redaksjonell uavhengighet, legitimitet i befolkningen, og finansiell stabilitet over tid.”

2. Generelt om NRK

NR vil gjerne understreke betydningen av at Norge opprettholder og sikrer en bredt forankret og stabilt finansiert allmennkringkaster, med et tydelig journalistisk oppdrag og mandat, og med samme forankring i Redaktørplakaten, Vær Varsom-plakaten og lov om redaksjonell fridom i media som andre norske redaksjoner. NRK er Norges største mediebedrift, og også Norges største nyhetsorganisasjon. NRKs mulighet til å gå både bredt og dypt er viktig – ikke bare for NRK selv, men også for dynamikken i hele det norske nyhetsbildet. Derfor er det også positivt at regjeringen, både gjennom allmennkringkastermeldingen, og nå gjennom Rimmereid-utvalget, har tatt initiativet til en bred gjennomgang av NRKs rammevilkår og virksomhet.

3. Hovedpunkter

Med henvisning til mandatet, sitert ovenfor, vil NR legge vekt på at en fremtidig finansieringsordning for NRK bør bygge på følgende tre prinsipper:

- Uavhengighet
- Forutsigbarhet
- Legitimitet (rettferdighet)

Vi utdyper hvert av disse punktene nedenfor.

4. NRKs uavhengighet

Organiseringen av NRK har over de siste tiårene gjennomgått dramatiske endringer, fra ren statlig virksomhet, via stiftelse og til dagens organisering i et selvstendig aksjeselskap, riktignok heleid av staten og med kulturministeren som generalforsamling. Det har imidlertid vært en uttrykt og tilnærmet enstemmig politisk målsetting om å gjøre NRK så uavhengig som mulig av offentlige myndigheter, primært av hensyn til NRKs journalistiske troverdighet og uavhengighet.

Fortsatt kan det stilles spørsmål ved om det arbeidet er i mål. I forbindelse med høringsrunden rundt NRK-plakaten i 2014 påpekt blant andre Norsk Redaktørforening det uheldige i Kulturdepartementet og kulturstatsrådets dobbeltrolle. Vi uttalte blant annet at

”I det ene øyeblikket opptrer kulturstatsråden som NRKs generalforsamling og eier. I det neste øyeblikket er den samme statsråden, som utøver av offentlig myndighet, ansvarlig for forvaltning av regelverk og bevilgninger som påvirker rammevilkårene for både NRK og andre mediebedrifter.”

(...)

”Vi mener dette i utgangspunktet er prinsipielt uheldig. Selv om NRK i dag er organisert et eget aksjeselskap, og kringkastingssjefen rapporterer til et eget styre, mener vi regjeringen bør benytte denne anledningen til å utrede alternative styringsmodeller for NRK, modeller som kan skape ytterligere avstand til politiske organer.”

Dette er momenter som er relevante også i forhold til NRKs finansiering og uavhengig av hva man måtte mene om hvor store ressurser NRK skal tilføres og nøyaktig hvordan deres redaksjonelle oppdrag skal avgrenses.

Med dette som bakteppe mener vi de finansieringsmodellene som i størst mulig grad bygger opp om NRKs uavhengighet og som skaper størst armlengdes avstand til politiske myndigheter er de modellene som også skaper størst nærhet mellom den enkelte bruker og NRK.

Sagt på en annen måte: Vi vil fraråde finansieringsmodeller som medfører at finansieringen av NRK blir en del av den ordinære skatteinnkrevingen. Det vil senke terskelen for at finansieringen av NRK blir en del av de ordinære budsjettforhandlingene, slik vi selv med dagens lisensordning ser eksempler på. NR mener det er uheldig at en uavhengig journalistisk institusjon på den måten blir gjort avhengig av rent politiske stemningsskifter og forhandlinger.

5. Forutsigbarhet

Som det fremgår av vårt resonnement under punkt 4, vil spørsmålet om uavhengighet også ha betydning for spørsmålet om forutsigbarhet i NRKs finansiering. Det er åpenbart at prinsipper eller planer for finansiering som peker utover det enkelte budsjettår, og gjerne også den enkelte stortingsperiode, vil være mer robuste og mindre sårbare for politiske regimeskifter og samarbeidskonstellasjoner. NR mener derfor det er ønskelig å finne et system for finansiering av NRK som ser ut over det enkelte budsjettår, og som dermed både bidrar til armlengdes avstand og samtidig gjør det lettere å planlegge virksomheten i NRK.

6. Legitimitet (rettferdighet)

En allmennkringkaster, og særlig en allmennkringkaster finansiert gjennom tvungne lisenser er – i det lange løp – helt avhengig av legitimitet i en stor andel av befolkningen. Den legitimiteten handler selvsagt først og fremst om det redaksjonelle og journalistiske produktet som til enhver tid leveres. Legitimiteten kan imidlertid ikke sees løsrevet fra en grunnleggende følelse av *rettferdighet* hos dem som betaler regningen. Selv om det kan være vanskelig – på forhånd – å slå fast hvordan ulike finansieringsmodeller vil bli mottatt hos publikum, må uansett dette være med som et sentralt element i de videre vurderingene.

Oslo, 2016-09-26

Med vennlig hilsen
for Norsk Redaktørforening

Arne Jensen
generalsekretær